

בס"ד

קִיץ בריא – חלק ב'

מאת הרב שלום עמירה

תקציר המאמר הקודם:

במאמר הראשון הצגנו את הגישה של המלמד ה'זורם' וכנגדו את הגישה של המלמד ה'אחראי'.

המלמד הזורם לא מאמין שבכוחו לשנות ואילו המלמד האחראי תופס את תפקידו ככזה שמוטל עליו לשנות - ביום בו הוא ירגיש שאין בכוחו לשנות, הוא יגיש את התפטרותו.

ככל שמתקרבים לסוף שנה, המלמד הזורם, זורם יותר... ואילו המלמד האחראי, מנצל את הזמן כדי לגעת ולקדם את התלמידים בכל תחום אפשרי.

איך המלמדים 'נתפסו' בעיני התלמידים שלהם? רבים מהתלמידים מרגישים בסוף השנה שהם נפרדים מהמלמד, אך ישנם מיעוט שמרגישים פרידה ממדריך קייטנה (המלמד ה'זורם') / מפקד כלא (המלמד ה'אחראי').

האמת, שאת תוצאות שתי הגישות עליהם התמקדנו במאמר הקודם, נוכל לראות בשנה שאחרי.

המלמד הזורם מטאטא את הבעיות לשנה שאחרי. זה נכון אמנם שישנם דברים שמסתדרים עם הגיל, אך רבים מהבעיות שלא מטופלות נודדות לשנים הבאות.

אם אתה מלמד תלמידים שבשנה הקודמת הם 'נהנו' ממלמד 'זורם', אתה תמצא את עצמך מותש בשלשת החודשים הראשונים של השנה. לפעמים אתה תווכח לראות שאין לתלמידים מסויימים הרגלי התנהגות ברורים, לפעמים תווכח לראות שאין לתלמידים מסויימים הרגלי למידה נאותים, המעבר של התלמידים אליך לא יכול להיות טבעי.

וזה לא ששנה שעברה היה בכיתה ג'ונגל, הכיתה למדה ותפקדה באופן כללי, אלא שלא נכח בכיתה מעצב אישיות לא היה בכיתה **ביקורת התפתחותית**.

בסופו של דבר, בעיות שלא מטופלות, 'מתפוצצות'. אם גם אתה תהיה מלמד 'זורם' אתה תמצא את הדרכים שלך להעביר את השנה, אך הבעיות לא יעלמו הם 'יתפוצצו' מתי שהוא.

המלמד ה'אחראי' מעביר לשנה שאחרי תלמידים שידועים את מקומם, אך יש מביניהם שעברו 'טראומה' עקב עודף חינוך, וכשהם מגיעים אליך הם או מופנמים ומסוגרים או מחפשים דרך 'להתפרק' מהנטל של שנה שעברה, לרוב, האמון והקשר האישי שצריך להיות בין מלמד לתלמיד נסדק או מאבד את מקומו.

א"כ, בחודשים הראשונים של השנה תצטרך להשקיע בבניית אימון ובאיזון נכון בינך לבין התלמידים. הם יהיו מופתעים מהקלות מסוימות אליהם לא הורגלו שנה שעברה, ומאידך, מיעוטם יהיו מאוד מרירים כאשר 'תזכיר' להם את גישת הרב ה'אחראי'!

אך עבודתך אינה רק מול התלמידים אלא גם מול ההורים. המלמד ה'אחראי' מותר לא פעם הורים כועסים/ ממורמרים, אותם הורים מפתחים חשדנות כלפי מלמדים ומכיוון שבד"כ הורים לתלמידים שיש מה לעבוד איתם הם הם ההורים שנעשו חשדניים, עבודתך בתחילת השנה היא קניית אימון מול אותם הורים.

כעת נעבור להצעתי לעבודה נכונה עם התלמידים בשליש האחרון של השנה:

עבודתינו בשליש האחרון של השנה צריכה להיות עם מקסימום תוצאות ועם מינימום תקלות. ובמילים אחרות, אם הצגנו באור שלילי את המלמד ה'זורם' ואת המלמד ה'אחראי', שילוב של חלקים משניהם יחד ייצור לנו מתכונת נפלאה לשליש הזה של השנה.

מחד, אנחנו צריכים להוריד קצת את הרגל מהגז - התלמידים צריכים יותר אוורור בתקופה הזאת, יותר תמריצים קצרים במגוון תחומים ופחות דקדוקי חינוך. אך מאידך, אנחנו צריכים לשדר לתלמידים 'עסקים כרגיל'!

זמן קיץ הוא זמן לביקורת לקראת העברת המושכות למלמד שיבא אחרינו. נכון מאוד שנקדם טיפול בתלמידים הצריכים לכך. נכון מאוד שלא נטאטא בעיות, הקשר שלנו עם ההורים צריך להיות כנה ומתמסר למען עתיד ילדם.

ישנה חשיבות עצומה לכך שהסיום עם התלמידים יהיה ברוח טובה ובנעימות. הערות שהערנו עליהם לתלמידים במהלך החורף לא צריכים להמשיך 'על אוטומט' גם לקיץ, זמן עצוב האישיות היה בחורף - בחורף היה את הזמן לקלף שכבות, לחשוף את מה שצריך טיפול וכו', כעת יש לעבור לשלב ההטמעה, לדבר על מה שטוב ומה נכון וראוי. לסיכום בתקופה הקרובה עלינו לעסוק פחות ב'סור מרע', ויותר לעסוק ב'עשה טוב'!

ואמנם, יש מקרים בהם מוכרחים לטפל, יש מקרים בהם אם לא נעקור שורש פורה ראש, נמעל בתפקידינו. במקרה שכזה בפרט מול ההורים, אנחנו צריכים להשתמש בטיעון אמיתי - אני עומד עם התלמיד על התנהגות זו כיון שאם לא נטפל בזה השנה, ההתמודדות שלו שנה הבאה תהיה כפולה ומכופלת.

אני אתן לך דוגמא בה אני נתקל מדי שנה במסגרת תפקידי כמחנך כיתה ח'. דוגמא שרבים מהמחנכים בשכבת גיל זו יזדהו איתה מיד! אני מתכוון לתופעת האיחורים.

תלמידי כיתה ח' כבר אחרי המבחנים לשיבות, קל לנו להיות בגישה של 'לזרום' איתם, אך על איחורים אסור לנו לוותר בשום אופן. תלמיד שלא מצליח לקום לתפילה בת"ת לא יקום לתפילה

בישיבה. בישיבות מקפידים מאוד על איחורים, ישנם ישיבות שלא מכניסים יום שלם תלמיד שמאחר לתפילה! אם לא נעמוד על כך שיגיעו בזמן, הם לא יתרגלו לקחת אחריות ולהגיע בזמן בעתיד.

אחד מתלמידי בשנים האחרונות לא שרד בישיבה בה למד עקב תופעת איחורים כרונית, יום אחד הוא פגש אותי ובין הדברים הוא אמר: "הרב, אני רוצה לומר לך שהיית רב מצויין, נהנתי מהרב בכל התחומים, רק הערה אחת יש לי לרב: הרב לא הקפיד איתנו מסכים על איחורים, הרב לא הבהיר לנו מספיק כמה זה חמור וכמה זה עלול להזיק לנו בישיבות. הסיבה המרכזית שבגללה לא שרדתי בישיבה אליה הרב שלח אותי, זה בגלל שלא הפסקתי לאחר, אז שהרב ידבר עם התלמידים כמה שזה חמור, שהרב יעשה כל מה שניתן כדי שתלמידים יקחו את העניין ברצינות." קיבלתי את דבריו ובאמת אני מיישם את זה בנעימות אך בלי פשרות. תלמיד שמאחר משלם קנס 5 ש"ח. 90 אחוז מהתלמידים נוכחים בתפילות ואלה שלא, נאלצים להפרד מחמישה שקלים בכל בוקר בו לא היו נוכחים בתפילה.

אחד מתלמידי שילם קנס פעמיים יום אחר יום, ביום השלישי הגיע לתפילה בין הראשונים, כשנכנסתי לבית מדרש הוא חיך אלי. אמרתי לתלמידים שסביבי אתם רואים את פלוני איך הוא מחייך? במקום להיות ממורמר על הקנסות שהוא קיבל ביומיים האחרונים הוא שמח מכך שהיום הוא התגבר כארי ובא לבית המדרש כי הוא יודע שזה הכל לטובתו... אותו תלמיד המשיך לחייך, מאשר בתגובתו את דברי.

אותו הדבר בענייני דרך ארץ ומשמעת. ב"ה בכל שנתי בתפקידי זה, לא קרה מעולם שתלמידים בסוף שנה השתוללו או התפרקו. השנה מסתיימת באהבה גדולה ובמסיבה מיוחדת בהשתתפות ההורים. למה אין תקלות במקרו? כי התלמידים לא מרגישים צורך לפרוק. אין מתח שבא אל קיצו.

בנושא כמו דרך ארץ אין מקום 'לזרום'. ענייני דרך ארץ מטופלים בלי ויתורים כי זה למענם - למען עתידם, הם שומעים את זה ממני בכל מיני הזדמנויות במהלך הקיץ, החל מהיום הראשון של הזמן, כך הדבר מוטמע בהם.

זו הגישה. לשמור על עמידה ברורה לטובת העתיד שלהם, לעשות זאת בנעימות אך בלי פשרות. בחלק הדוגמאות התמקדתי בכיתה ח' בת"ת, הרעיון נכון לכל הגילים בכל המוסדות אני מזמין אתכם לקחת את הרעיון אליכם ולהנות מקיץ פורה ומוצלח.